

Korygowanie głoski ciszącej [ż]

Prowadząc ćwiczenia logopedyczne, należy pomóc dziecku w dochodzeniu do prawidłowej wymowy poprzez uświadomienie brzmienia głoski oraz pokazanie miejsca i sposobu artykulacji. Wywołując spółgłoskę, wypowiadamy ją kilkakrotnie i dość głośno, aby zaprezentować prawidłowy dźwięk.

Przy wymawianiu głosek szeregu ciszącego – ś, ź, ć, dź – środek języka unosi się do góry (do przedniej części podniebienia twardego), zęby są zbliżone, a wargi lekko zaokrąglone (układ warg przypomina dzióbek).

I. Ćwiczenia narządów mowy:

- układanie warg w dzióbek,
- rozszerzanie warg w uśmiechu,
- opieranie czubka języka o dolne zęby i wypychanie go,
- robienie z języka kociego grzbietu (czubek języka na dole, środek jak najwyżej),
- klaskanie środkiem języka,
- ssanie cukierka.

II. Przygotowanie do wywołania głoski:

- przedłużanie wymowy „i” lub „chi” ze zbliżaniem siekaczy, jeśli nie będzie dźwięczności, można dodać masaż krtani;
- jeśli dziecko wymawia prawidłowo [z], należy przedłużać artykulację tej głoski i cofać język od zębów w głąb jamy ustnej, potem dodajemy ułożenie warg w dzióbek.

III. Ćwiczenia słuchu fonematycznego:

Kłaśnij w ręce, gdy usłyszysz [ż] (przykładowa lista słów: zupa, zima, zęby, zamek, zielony, kozioł, wazon, mazaki, luźny, lizak, zięba, kozaki).

IV. Ćwiczenia artykulacyjne:

- sylaby-logotomy:

zia, zio, ziu, zie, zi
azia, ozio, uziu, ezie, izi

- wyrazy:

zima, zioła, zięba, ziewa, ziemia, zielony, ziemniaki, zimorodek,
bazie, buzia, kozioł, poziom, guzik, poziomki, więzienie, jezioro;

źle, żrebak, żrenica, źródło,
późno, gaźnik, luźny, kozłeta;

- związki:

zielony guzik, Józio ziewa, zimna łazienka, zięba na gałęzi, uwięziony zimorodek,
późna zima, groźny kozioł, poziomki nad jeziorem;

- zdania:

Kazio ma zielone guziki.
Józio ziewa w łazience.
Woźnica wozi ziemniaki.
Nad jeziorem są zielone poziomki.
Zięba je bazie z gałęzi.
Różia ma w buzi poziomki.

V. Wiersze, teksty (dopiero gdy głoska będzie utrwalona w powyższym materiale).

VI. Ćwiczenia utrwalające:

1. Uzupełnij wyrazy brakującymi literami „ż” lub „zi”:

lu__ny

wo__ć

ko__lę

zaka__ny

ko__ołek

ni__na

__emniak

__le

ba__e

odnale__ony

__ewać

ła__nia

rze__ba

__ma

2. Połącz strzałkami wyrazy pokrewne, zapisz rodziny wyrazów:

koziół

ziółko

koźlątko

zielarz

koziółkować

koziołek

ziele

ziarnisty

ziołowy

zioło

zielarka

ziarno

ziarenko

zielarski

koźli

zielarstwo

koźlę

3. Dopisz zdrobnienia do podanych wyrazów:

ziarno -

żrebak -

ziemniak -

zioła -

buzia -

guzik -

jezioro -

poziomka -

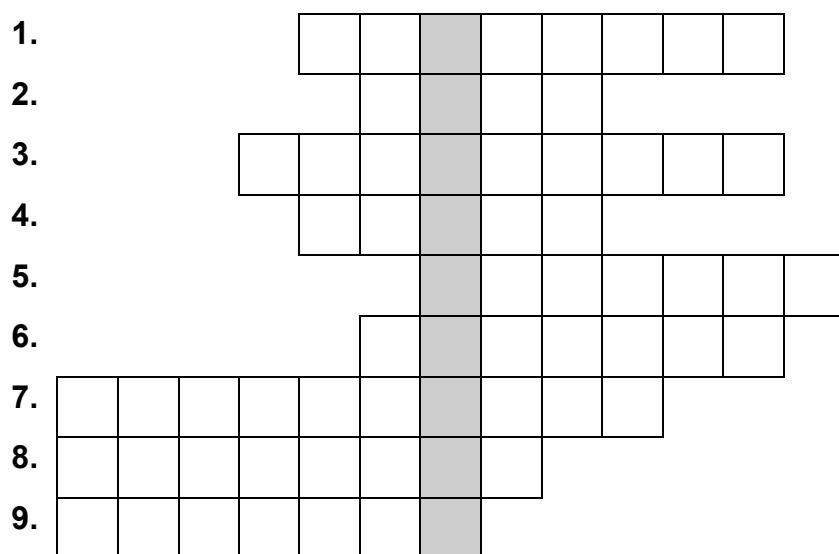
koziół -

łazienka -

bazie -

brzezina -

4. Rozwiąż krzyżówkę, ułóż zdania z wszystkimi wyrazami:

HASŁO: .....

1. Pachnące, rosną w lesie, podobne do truskawek.
2. Biała pora roku.
3. Smaczne są pieczone w ognisku.
4. Dziurawiec, rumianek, mięta, szalwia to.....
5. W więzieniu.
6. Kolor trawy.
7. Wiedza o roślinach leczniczych.
8. Pomieszczenie z wanną.
9. Np. Śniardwy i Mamry.

5. Wykonaj działania, wynik pokaże, którą literę w wyrazach należy podkreślić; czytane pionowo litery utworzą hasło; ułóż zdania z podanymi wyrazami.

11-10=1	MAZIDŁO
21-20=	RAŻNY
22-20=	KOZIOŁEK
33-30=	PÓŻNO
14-10=	KUŻNIA
18-16=	KAZIK
41-40=	ZIĘBA
10-6=	BAZIE
10-9=	MADZIA
12-10=	KAZIMIERZ

HASŁO: .....

6. Ułóż zdania z rozsypanki wyrazowej:

nosi	zielonych	Józio	tuzin	w garści	guzików
do Koziółkowa	zimowiska	Zuzia	musiała	na	jeździć
przywiezie	gałęzie	Józio	świeże	Woźnica	
brzezynie	Zziębnięte	na	zięby	głośno	śpiewają
przyjaźnią się	Ziemowit	i	zimy	Ziutek	od
poziomki	wśród	rosną	zielonych	Świeże	ziół
Przy źródle	świstaka	są	na śniegu	ślady	wyraźne

7. Uzupełnij tekst wyrazami z ramki:

ziemniaki, Rózia, zaprzyjaźniły się, ziarno, kuźnię, jeździły, zimowisko, mroźną, późnym, przyjaźni, groźną, Józia, zielone

Zimowisko w Koziółkowie

..... i ..... pojechały na ..... do
Koziółkowa. Tam ..... z dziećmi – mieszkańcami tej miejscowości.
Codziennie ..... na łyżwach i zjeżdżały na sankach. Odwiedziły też
zabytkową ..... .Po południu woziły ..... siano dla saren i
wysypywały ..... dla zziębniętych ptaków. Dzięki dzieciom zwierzęta
łatwiej przetrwają ....., ... zimę. .... wieczorem
wszyscy razem palili ognisko, piekli ..... i śpiewali piosenki
o .....

Opracowała: Aleksandra Wejman, logopeda

		uziu	azia	izi			oziu	zia	ezie			zie	izia	META	
START			ziu	ezie			zio			zi			oziu		
zia	zie	ozio		ziu	azio	uzie			uzia	aziu	zia				